

ÉRzékenyítőmunkafüZET

Középiskolai tanulók számára

Készült a fogyatékossgal élő társaink megismerése és elfogadása céljából.

Polonkai Bettina-Nator Zita-Simon Barbara

ÉRzékenyítőmunkafüZET

Középiskolai tanulók számára

Ez a kiadvány az EFOP-3.1.6-16-2017-00045 „**Mindannyian mások vagyunk**” A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése a Békéscsabai Tankerületi Központban pályázat keretében készült. Szakmai megvalósító az Esély Pedagógiai Központ EGYMI Pánczél Imre Tagintézménye, Gyula. 2020.

Lektorálta: Fésűné Bálint Gizella

Szerkesztette: Kollár Anna Boglárka

„A szavaidnak, a tetteidnek és a hozzáállásodnak nagyobb hatása van az életemre, mint bármilyen fogyatékoságnak” ANGELA WILLEY

Kedves Szülők, Diákok!

Az érzékenyítő munkafüzettel az a célunk, hogy játékos feladatokon keresztül, saját tapasztalataik alapján ismerjék meg a diákok a fogyatékosággal élő személyek sajátos igényeit, élethelyzetét. Napjainkban egyre jobban előtérbe kerül a társadalmi integráció jelentősége, ennek következtében egyre több integrált tanulóval találkozunk a többségi iskolákban. Az inklúzió, befogadás akkor működhet jól, ha megvannak a feltételei, melynek egyik alappillére a többségi tanulók elfogadó, kölcsönös tiszteleten és együttműködésen alapuló attitűdjének kialakítása, szemléletformálása. A program során fejlődik az érzékenyítésen résztvevő tanulók önismerete, társas kultúrája. Elősegítve, hogy szociálisan érzékeny, segítő magatartású felnőttekké várjanak.

1. „Aranyhal”

Húzz egy nevet! Gondolkodj el, mit kívánna ez az osztálytársad, ha kifogna egy aranyhalat? A kívánság alapján kell magadra ismerned.

2. „Köreim”

Álljatok fel és alkossatok kört! Különböző állításokat hallasz, ha úgy érzed igaz rád, állj a kör közepébe!

3. „Üzi”

Írjátok le gondolataitokat a fogyatékoságról.

4. „Mozi”:

Húzz egy puzzle darabot, a kép többi része társaidnál található, rakjátok ki a képet közösen. Egy film plakátját fogjátok megkapni, melynek középpontjában egy fogyatékosággal élő személy áll. Milyen fogyatékosággal él a főszereplő?

5. „Munka”

Szemponatok a téma feldolgozásához:

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?

Híres érintett emberek:

Könyv és filmajánló a témában:

Előadás: **Látássérültség**

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?

Híres érintett emberek:

Könyv és filmajánló a témában:

6. „Látványrajz készítése”

Párokat fogtok alkotni, egymásnak háttal ültök le. Az egyikőtök lát egy képet, amit a társának szóban leír, aki hűen lerajzolja.

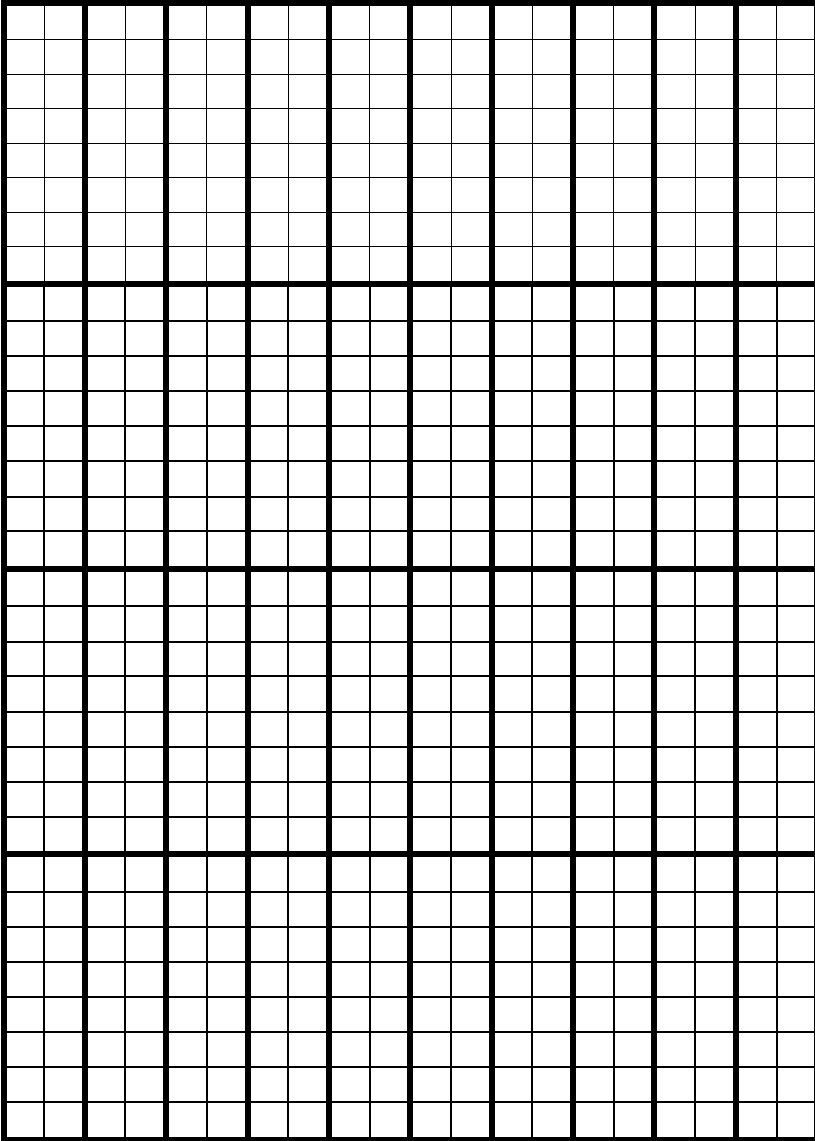
7. „Fizess láthatatlanul”

Te tudnál bekötött szemmel fizetni? Próbáld ki!

8. „Braille mail”

Alakítsatok párokat! A Braille írás segítségével, írj egy üzenetet a párodnak! A párod fejtse azt meg!

A	Á	B	C	CS	D	E	É	F	G
GY	H	I	Í	J	K	L	LY	M	N
NY	O	Ó	Ö	Ő	P	Q	R	S	SZ
T	TY	U	Ú	Ű	Ū	V	W	X	Y
		<p>A Braille írásban nem különböznek a nagy- és kisbetűk egymástól. Ha valamit nagy kezdőbetűvel kell leírni, a betű elé ezt a jelet írjuk:</p>				<p>A BRAILLE ABC</p>			
Z	ZS				NAGYBETŰJEL				

Tudod-e?

- A Braille írás pöttyei kidudorodnak a papírból, így a látássérült emberek az „ujjukkal olvasnak”. A technika fejlődésének köszönhetően ma már a legtöbben felolvasó programot használnak. Tudtad, hogy létezik Braille óra?
- A látás hiányában a hallásukra és tapintásukra támaszkodhatnak.
- Úgy tudsz a legjobban átsegíteni egy látássérült személyt az úttesten, ha engeded, hogy a válladra tegye a kezét. Előre figyelmeztess, ha útpadka vagy lépcső következik. Fogalmazz konkrétan útbaigazításnál pl.: 20 méterre, három lépésnyire
- Vak emberekkel folytatott beszélgetések során sokan nem mernek használni olyan szavakat mint például: – Nézd!, Figyelj ide!
Ezeket szavakat nyugodtan alkalmazhatod, hiszen jelentésük a látássérült emberek számára ugyanaz, csak természetesen más érzékszervekre utal.

Előadás: Hallássérültség

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?
Híres érintett emberek: Könyv és filmajánló a témában:

9. „Szinkron”

A tanárotok elindít egy film jelenetet, de a hangot kikapcsolja. Találjátok ki, hogy mi történt a filmben, és mondanak egymásnak a szereplők!

Beszélgessetek, mik segítettek a kitalálásban?

10. „Szülinap”

Úgy kell felsorakozni, hogy a legkisebb születési dátummal (hónap nap) rendelkező tanuló álljon legelől. A növekvő sorrend kialakításához nem használhattok beszédet ,

csak non-verbális kommunikációra támaszkodhattok.

PI. Január 04.

Március 01.

Április 08. stb.

11. „Jelrefrén”

Alkossatok 3 csoportot. Minden csoport kap egy zeneszámot, ami jelnyelven van szinkronizálva. Feladat: nézzétek meg a videót. Tanuljátok meg a refrén jelelését . (Megtanulhatjátok közösen az egész refrént, vagy személyenként 1-1 szót, mondatot...) Majd adjátok elő társaitoknak, hang nélkül. Az ő feladatuk kitalálni, hogy melyik dalról van szó.

Tudod-e?

Ha a beszélgetőpartnerünk hallássérült:

- hívjuk fel magunkra a siket személy figyelmét, mielőtt beszélni kezdünk hozzá. Szóljuk a nevén; ha ez sikertelen, a váll érintése, egy intés vagy egyéb látható jel is megteszi a felhívást.
- ügyeljünk rá, hogy szemben álljunk beszélgetőpartnerünkkel, tartsunk szemkontaktust
- tagoltan, artikulálva társalogjunk
- röviden, lényegre törően fogalmazzunk
- olyan szavakat használjunk, amiket könnyű megérteni, kerüljük az idegen kifejezéseket
- megfelelő hangerővel kommunikáljunk
- beszédünk sebessége is legyen ideális, ne legyen vontatott, de ne is hadarjunk
- győződjünk meg róla, hogy megértette mondanivalónkat

- ha túl zajos a környezet próbáljunk meg ideális körülményeket teremteni a beszélgetéshez

Előadás: **Autizmus spektrumzavar**

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?

Híres érintett emberek:

Könyv és filmajánló a témában:

12. „Érzelem posta”

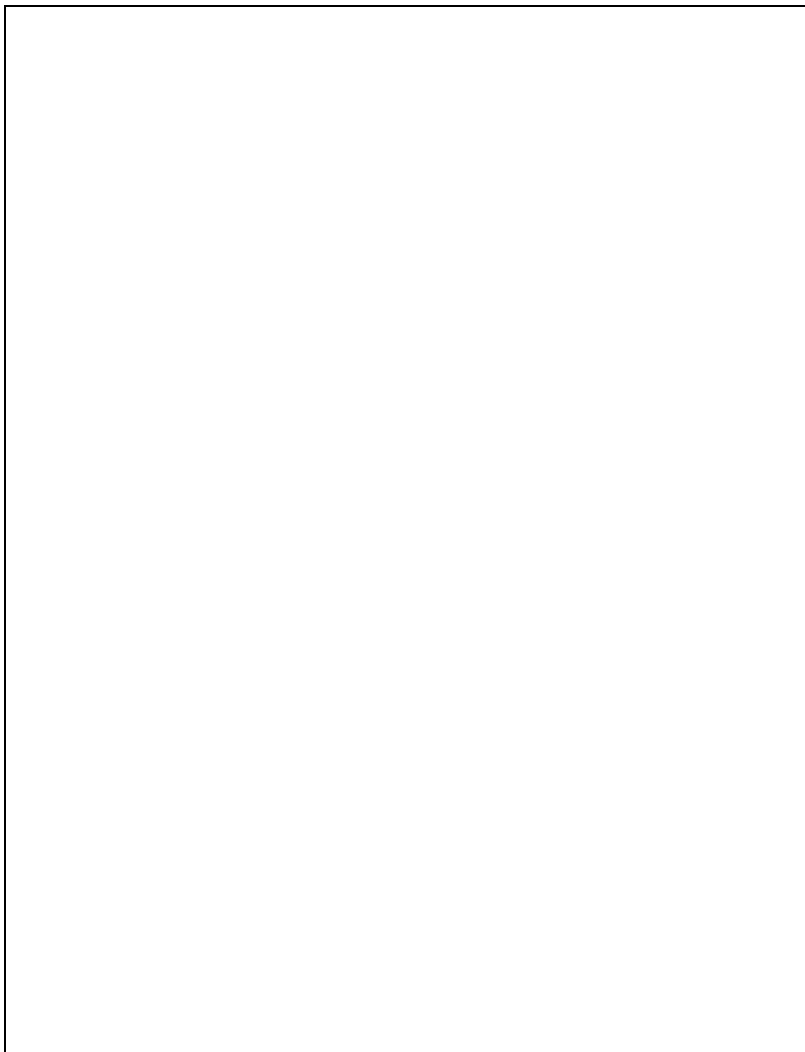
Álljatok 6-8 fős oszlopokba, mert különböző feladatokat fogtok kapni! Igyekeztek pontosan közvetíteni az „információt”! A sorok utolsó tagjainak feladata elolvasni a lapon látott érzelmet, majd hang nélkül, arcmimikájával továbbadni azt az előtte álló társának, és így tovább...

A legvégén az elől álló az általa dekódolt érzelem mimikáját a többiek találják ki, nevezzék meg. Majd a hátul álló mutassa fel a szóképet! Beszéljétek meg, hogy mennyire pontosan ment tovább az üzenet, torzult-e az átadás során. Mi volt nehezebb leolvasni, vagy átadni?

13. „Ügyintézés”

Dolgozzatok párban!

Egy jól funkcionáló autizmussal élő személy csekket szeretne befizetni a postán 15.000 Ft értékben. Készítsetek számára egy folyamatleírást. Írjátok le a csekk befizetés lépéseit. Törekedjetez minél pontosabban, részletesebben megfogalmazni.

A tanárotok most kioszt nektek egy folyamat leírást, ami egy autizmussal élő személynek készült. Hasonlítsátok össze az átalatok leírtakkal. Miben különbözik a kettő? Milyen plusz információkra van szüksége egy autizmussal élő személynek a szocio-kommunikációs és rugalmas gondolkodásbeli nehézségei folytán?

14. feladat /7 perc

„Kavalkád”

Ha van kedved, jelentkezz egy szerepre!

1 fő hallgató

1 fő hírolvasó

1 fő világosító

1 fő hangmérnök

1 fő rendező

1 fő sűgó

15. **„Szó-szerint „**

Húzz egy cetlit. Egy szólás, közmondást találsz rajta. Mutogasd el az osztálytársaidnak a **szó-szerinti** jelentését.

Ha szükséges, válassz társaid közül segítőt az elmutogatáshoz. Mondjátok el az átvitt értelmű jelentést is.

Tudod-e?

- Az autista emberek egy része félreértheti, szó szerinti értelemben akár el is képzelheti a fentieket. Igyekezzünk egyértelműen fogalmazni.
- Az autizmussal élő társainknak akár a mindennapi tevékenységek (pl. fogmosás, öltözködés, csekk befizetés) megtervezése is nehézséget okozhat, ezért folyamatábrákkal, folyamatleírásokkal segítjük őket.
- Sokszor a szokatlan viselkedés az autizmus spektrum zavarhoz társuló szenzoros problémákra vezethető vissza. Ezért vannak olyan nagyobb áruházak, amelyek bevezették a csendes órát. Pl.: DECATHLON
- Az autizmussal élő embereknek nehézséget okozhat mások érzelmeinek leolvasása, értelmezése, illetve saját érzelmeinek felismerése, kimutatása.

Előadás: **Mozgássérültség**

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?

Híres érintett emberek:

Könyv és filmajánló a témában:

16. „Akadálymentes hétvége”

A városotokba érkezik egy hosszú hétvégére egy baráti család. A veletek egy korú fiuk/lányuk kerekesszékes. Segítsetek nekik szállást találni. Nézzetek ki nekik programokat. Este menjetek el közösen szórakozni a fiatallal. Tervezzétek meg a hétvégét. A helyszínek, programok, szolgáltatások valósak legyenek. Használjátok segítségül az internetet. Szerepeljenek kulturális programok és szabadidős tevékenységek is.

Dolgozzatok 4-5 fős csoportokban.

Ezekre figyeljete: akadálymentes jármű, akadálymentes szállás, programok helyszínének megközelíthetősége, akadálymentessége, részt tudjon venni a programokon

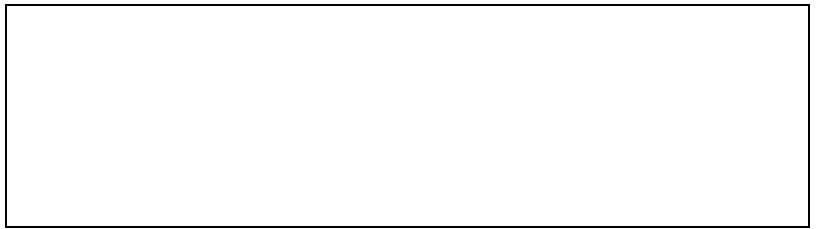
Tudod-e?

- Mielőtt segíteni szeretnénk egy mozgássérült személynek, kérdezzük meg: miben segíthetek?
- Kerüld a „tolószékes” elnevezést, helyette a kerekesszéket használd!

17. „Akadálymentes hétvége”

Mutassátok be a többi csoportnak az előző órán elkészített program terveteket. Beszélgetsetek az ötletekről. Mennyire volt nehéz akadálymentes helyszíneket, programokat találni?

Előadás: Beszédfogyatékoság

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?

Híres érintett emberek:

Könyv és filmajánló a témában:

18. „K-k kétszer”

Hallgassátok meg a következő zeneszámot!
Miről énekelt Papp Szabi a Supernem frontembere a dalban?

19. feladat „Vever-seve-lövő”

Tuvudszívígybeve-szévél-nivi?

A kapott vers részletet próbáljátok meg „robotnyelven” előadni, amit a többieknek fel kell ismerni!
Milyen érzés volt nehezítve kifejezni magad?

Tudod-e?

- Ha beszédpartnerünk nehezen fejezi ki magát, akkor sokat segít, ha türelmesek vagyunk vele. Legjobb, ha nem veszünk róla tudomást: sem mimikával, sem pedig beszédünkkel ne reagáljunk rá. Adjunk neki időt, hogy elmondja azt, amit szeretne. Ne ismételtessük meg vele, amit közölni akar, s ne is mondjuk ki helyette.
- A magyar lakosság 1,5-2 százalékát érinti a dadogás valamilyen formája.
- A sztereotípiák szerint buták, vagy értelmi akadályozottsággal küzdenek, pedig ugyanolyanok, mint ép beszédű társaik, sőt, sokan közülük intelligensebbek.

Előadás: Értelmi fogyatékoság/ 15 perc

Fogyatékoság hivatalos neve, fogalma, típusai:

Hogy alakul ki?

Milyen nehézségeik vannak?

Milyen erősségek fordulnak elő?

Milyen segédeszközöket használnak?

Hogyan segíthetjük őket a mindennapokban?

Híres érintett emberek:

Könyv és filmajánló a témában:

20. „Szivárvány”

Keresd meg a csoportod! Álljatok körbe a teremben. A tanár mindenkinek a hátára egy színes post-it cetliket ragaszt. Keresd meg a te csoportod, anélkül, hogy látnád a színed! Segítsétek egymást, anélkül, hogy beszélnétek.

21. „KÉK”

(Könnyen érthető kommunikáció)

Írjátok át a szöveget a KÉK szabályai szerint

Tartalmi szabályok

- Egyszerű tőmondatok.
- Bonyolult szavak kerülése.
- Mindig ugyanazokat a szavakat használjuk a szövegben.
- Kerüljük az idegen szavakat.
- Kerüljük a mozaik szavakat.

Ha nem kerülhetőek el az idegen szavak, vagy mozaikszavak, akkor magyarázzuk meg.

- A személynek fogalmazzuk meg a szöveget.
- Az azonos témák egy szövegrészben legyenek!
- Arab számokat használjunk.
- Kerüljük a római számokat.

Példa:

<p>Az ejtőernyős baleset után tolószékbe kerülő gazdag arisztokrata, Philippe felfogadja otthoni segítőnek a külvárosi gettóból jött Drisst. Azt az embert, aki most szabadult a börtönből, és talán a legkevésbé alkalmas a feladatra. Két világ találkozik és ismeri meg egymást, és az őrült, vicces és meghatározó közös élmények nyomán kapcsolatukból, meglepetésszerűen barátság lesz, amely szinte érinthetlenné teszi őket a külvilág számára.</p> <p>Az elmúlt évek egyik legnagyobb francia filmsikere megtörtént események alapján készült.</p>	<p>Philippének ejtőernyős balesete volt. Kerekesszékbe került. Gazdag volt. Driss segített neki otthon. Driss szegény volt. Driss most jött ki a börtönből. Philippe és Driss élete eltérő. Megismerkednek és barátok lesznek. Sikeres francia film. A film megtörtént.</p>
---	---

Fordítsd le Az igazi csoda című film ismertetőjét te is a KÉK (Könnyen Érthető Kommunikáció) szempontjai szerint.

Egy új közösségbe bekerülni mindenkinek nagy kihívás - de van, akinek még annál is nagyobb. Auggie Pullman (Jacob Tremblay) jó fej, okos, kedves és már ötödikes, mégis most kezdi csak az iskolát. A kislány ugyanis arcdeformitással született, és eddig édesanyjával (Julia Roberts) tanult otthon. Auggie nem hétköznapi arca alaposan felkavarja az iskolában a kedélyeket. Auggie azonban épp olyan hétköznapi dolgokra vágyik, mint a többi gyerek, és legfőképpen: barátokra. A kislány mindent megtesz, hogy elfogadják, de a beilleszkedés nem megy zökkenőmentesen. A szeretetnek és a kedvességnek azonban, mint tudjuk, mágneses ereje van...

„Reklámfilm forgatás”

Készítsetek reklám filmet érzékenyítés céljából az általatok kiválasztott fogyatékos típusnak megfelelően. A film ne legyen hosszabb 3 percnél.

Tudod-e?

- Többet segítségadással (pl.: több idő, képes ábrázolás, egyértelmű magyarázat) segítjük a megértést.
- 03. 21. a Down-szindróma világnapja. Azért ez a nap, mert a 21-es kromoszómából nekik 3 darab van. Vidám, felemás zokni viselésével fejezzük ki ilyenkor támogatásunkat.
- Egy Down-szindrómás lány lett a 2020-as évben a GUCCI Beauty Kozmetikai termékekkel foglalkozó világcég új arca.

22. „Minek nevezzetek?”

Húzd át a kerülendő kifejezéseket!

mozgássérült

süket

tólószékes

értelmi
fogyatékos
személy

világtalan

siket

kerekesszékes

látássérült

nyomorék

szellemi fogyatékos

vak

sánta

néma

gyengénlátó

autizmussal élő személy

23. „Igaz vagy hamis”

Húzz egy cetlit és dönts el, hogy a rajta szereplő állítás, igaz vagy hamis. Tedd ki a táblára a megfelelő helyre.

24. „Reklámfilmek levetítése”

25. „Üzi újragondolva”

Írd le, mi jut eszedbe a fogyatékossggal kapcsolatban!
Az alsó rubrikát használd!

Tudod-e?

- Sok régebben használatos kifejezést ma már nem használunk, mert negatív tartalommal társult. Vannak olyan kifejezések, amik megbánthatják fogyatékosággal élő társainkat, figyelj erre.
- A paralimpiai játékokon négy fő kategóriába sorolják a versenyzőket a fogyatékoságuk típusától függően: mozgássérültek, központi idegrendszeri mozgászavarban szenvedők, enyhe értelmi sérültek és látássérültek. Ezeken a fő kategóriákon belül – sportáganként eltérő számú osztály létezik, a fogyatékoság súlyától függően. Ezeknek a kategóriáknak és osztályoknak köszönhető, hogy a riói paralimpián 528 alkalommal osztanak majd ki érmeiket, szemben az olimpia 306 versenyszámával.